

SARRERA U
BERTAKOAK E

PROHIBID
PERSONA

ARRRETARA
PERTSONENTZAT
O EL PASO A TODA
AJENA A TALLERES

astola

ikerketa eta historia

DURANGALDEKO URTEKARIA

15.zk 2021 • 5€

Durangaldeko basoen argazkia

 Izaskun Ellakuriaga | Txelu Angoitia

2018an banda marroiak gogor astindu zituen Euskal Herriko pinudiak. Eskualdean ere gaixotasunak eragin nabarmena izan zuen, eta oraindik ere badauka. Ondorioz, aurreko urteetan basogintza ereduari buruz hasitako eztabaidak areagotu egin dira. Bereziki, eukalipto landaketek eragin dute ardura. Lerroetan Durangaldeko basoei argazkia ateratzea da asmoa, eta funtsezko itaun batzuk erantzutea: Zein baso mota nagusitzen da eskualdean? Galtzen doaz baso lurrak gurean? Eukalipto zenbaterainoko arriskutsua da? Nolako bilakaera izaten dabil basogintza Durangaldean?

Eusko Jaurlaritzako Ekonomiaren Garapen, Jasagarritasun eta Ingurumen Sailak argitaratutako 2020ko Baso Mapatik aterakoak dira datu nagusiak. Aurreko urteetakoekin batera, edonork kontsultatzeko modua dago jaurlaritzaren webgunean (www.euskadi.eus). Horrekin batera, Aranzadi Zientzia Elkartek eta EHUK burututako (Elosegi, A., Arizaga, J., Cabido, C., Larrañaga, A.) “Eukalipto-landaketen ingurumen-eragina EAEn eta inguruetan” izeneko azterlana ere erabilgarri izan da.

Durangaldea
31.636
hektareatako
lurraldean

% 62
baso da

Durangaldearen azalera 31.636 hektareatakoa da. 2020ko baso mapak jasotzen duenaren arabera, lurraldearen % 90 landaguneari dagokio eta zehatzago, baso azalera % 62koa da.

Baso lurrak jabetza pribatukoak ala publikoak diren ere bada azpimarratzeko gaia. Izan ere, Durangaldean, jabetza pribatukoak lur horien % 87 dira. Gehienetan lur jabetza txikiak eta zatituak dira, 2 eta 5 ha artean. Durangaldean 1989. urtetik natur parke izendapena daukan lur-eremu zabala kokatzen da: Urkiola, ia 6000 ha dituena. Urkiolako parke naturalean ere jabego pribatua da nagusi, azaleraren % 62.

Basoko arbolak espeziearen arabera sailkatu daitezke, bestetik. Gaur egun dauden 1820 espezie ezberdinetatik bi multzo nagusitan sailkatu daitez-

ke: koniferoak eta hostozabalak. Paisaiari begiratu igarrian dago zein nagusitzen den gure lurraldean, koniferoak (baso lurren % 70). Koniferoen artean 10 espezie baino gehiago azaltzen dira, baina gurean radiata pinua (intsinis pinua ere deitzen dute) da jaun eta jabe, eta besteekiko alde handiarekin. Izan ere, 11.726 hektareata (baso azaleraren % 59,7) zabaltzen den espeziea da Durangaldean. Hostozabalen artean, baso misto atlantiarra da nagusi. Lehendik egondako pinu landaketak moztu eta gero, edo landa eta soloak bertan behera utzi ostean, berez ernetako zuhaitz mota ezberdinekin osotutakoa da. Inguruan dauden hazietatik sortutakoak, eta beraz, beste guztien arteko nahaste bat. Gehienetan agertzen den espeziea, gainera, haritza da. Azkenik, aipatzekoa da, hostozabalen artean eukalipto ere ageri dela gure eskualdean, baso lurren azaleraren % 5,5.

Gizartea kaletartu ahala, landa edota baso landaketa izandakoak bertan behera izteko joera aspaldikoa da. Hala ere, azken 30 urteetan nabariagoa izan da. Azken 15 urteetako datuak konparatuta, Durangaldean, 782 hektareako baso azalera galdu da. Lur horietako zatirik handiena larre eta nekazaritzarako izan dira. Azpimarratzekoa da, bestetik, azalera gehien jaitsi den espeziea radiata pinua izan dela

(15 urtetan 2821 ha galdu ditu), eta bestaldean, azalera gehien irabazi duen zuhaitz moten espezieak euskaliptoa (931 ha) eta hostazabal autoktonoak (877 ha) izan dira.

Ardura handia sortu dute azken urteetan eukalipito landaketek (% 5,5), batez ere banda marroiaren eraginez landaketak ugaritu direnetik. Bizkaiko beste lurraldeetan gertatu den maila berean ez, baina Durangaldean ere eukalipito landaketak hazi egin dira. Aranzadik eta EHUk elkarlanean argitaratutako lanak ere komunikabideetako paper-orri eta telebista zein irratiko minutuak bete ditu. Bizkaiko Batzar Nagusietan sarri eztabaidatu den gaia ere izan da. Udaberrian, eukalipito landaketak mugatzeko neurri berriak abiatzeko asmoa azaldu zuten foru arduradunek. Gogorarazi zuten, azken 12 urteetan ez dira eukalipito landaketak diruz lagundu. Hala ere, gaur egun ez dago legez eukalipito landaketak galarazteko tresna juridikorik garatuta.

Baso Eredua

Baso eredua dago gaur egun eztabaidagai modu batera edo bestera landagunearekin harreman estua duten sektoreen artean. Monolaborantza arbuizaten dute batzuk, basoei baso izaten utzi behar zaiela diote beste batzuk, bioekonomiaz berbetan hasi dira sektorean eta ia gehienek baso autoktonoaren alde egiten dute. Kontua natura eta baso-industriaren arteko oreka nola uztartu daitekeen asmatzea da.

Egur eraldaketa industria garatuta dago eskualdean eta neurri handi batean bertoko koniferoen egurra-ekin lan egiten dute. Durangaldean, adibidez, sei zerrategi txiki eta paper-pasta egiten duen enpresa handi bat daude. Bertoko enpresek kontsumitzen duten egurraren % 70 bertako pinua da (EAEko datuak dira, Baskegur egur sektorea ordezkatzten duen elkarte profesionalak emanda). Gehien bat, inguruko industria jardueretan behar izaten dituzten enbala-

tze gaiak ekoizteko erabiltzen da. Sektoreak mahaigaineratu duenez, egurraren erabilpena oso urria da gure gizartean. Eraikuntzarako, altzarigintzarako, automoziorako edota beste edozein erabilpenarako egurra ez den beste material batzuk ugaritzen direla azpimarratzen dute. Eta bioekonomia aldarrikatzen dute; bioekonomiak, naturaren eta giza eskubideen errespetuan oinarritutako garapen-eredua ezarri nahi duelako. Basoaren jasangarritasunari begira (balio soziala, ekonomikoa eta naturala) lan egin beharko litzatekeela diote.

eztabaidagai

Jasagarritasunaren, eta bereziki, biodibertsitatearen zaintzari erreparatzen diote beste askok. Lurgai Fundazioa izan daiteke horren adibide garbia. 2002an sortu zuten bost pertsonek erakundea, Bizkaian ingurumenarekin arduratuta eta batez ere basoen egoerak arduratuta. Pinuen landaketa masiboak azpimarratzen dituzte, eukaliptoekin azken urteetan larritu bagara ere, pinua gure kulturaren parte dela onartzeak eta "pinufikazioak" ez duela ardurarik sortu kezkatzen ditu. Undabaso da euren proiekturik eza-gunena. Besteak beste, lurretako Oromiño auzoko lurretako batzuk dira Undabasoko parte. Lurrak erosi eta basoa bere horretan hazten utzi edota bertoko espezieen landaketak sustatzen dituzte. Gaur egun, 165 hektareatako lursaila da Undabaso.

Eta, aldizkarirako lana amaitzear dugula, Durangaldeko Basoak ekimenaren berri izan dugu. Euskal Herriko beste hainbat herri eta eskualdetan bezala, eskualdeko basoen egoerak kezkatuta batu dira

hainbat lagun. Ekimenera batu gura dutenentzat ere durangaldeko basoak@gmail.com helbide elektronikoa jarri dute eskura.

Durangaldeak basoarekin hartueman estua izan du beti, eta horrela izaten jarraituko du seguruenik. Basoak behar ditugu naturaren biodibertsitateari eusteko eta gizarte jasangarri baten ardatzetako bat ere badirelako. Basoek egin beharreko kudeaketan daude ikuspegi ezberdinak eta kudeaketa hori nolakoa izan behar duen. Baina guztiok nahi dugu Durangaldeari argazkia ataratzen diogunean basoa ere argazkiko zati izatea.

Durangaldean pinua da nagusi gure basoetan. Eukalipto basoak ere badira, baina ez omen da larritzeko kopuruetan hazi, nahiz eta kalteak bio-niztasunera begira asko dituen. Baina, eragile ezberdinen ahaleginez, bertako arbola espeziei lekua egiteko ekimenak gehiago dira.

Eukaliptoaren kalteak

Eukalipto oso arin hazten dan espezia da, 10 eta 15 urtetan mozteko prest dago eta gero berriz etortzen da bere kabuz. Baina datu horren atzean atzeman daitekeen errentagarritasun ekonomikoak naturan eta bideadibertsitatean arrisku eta kalte handiak jartzen ditu.

Espezie Exotiko Inbaditzaileen Katalogoan sartzeko gomendioa sarri egin da sektore ezberdinetatik. Gaur gaurkoz baina ez dauka horrelako izendapenik.

Arturo Elozegi, Juan Arizaga, Carlos Cabido eta Aitor Larrañagak burutu zuten 2020ko urtarrilean Aranzadi zientzia elkartearen eta EHUren arteko elkarlan batetik “Eukalipto-landaketen ingurumen-eragina EAEn eta inguruetan” izeneko txostena.

Eukaliptoia ingurumenarentzat kaltegarria zela ondorioztatu zuten, besteak beste, berezkoak dituen ezaugarriengatik. Arbola berezia da. Gerizpe gutxi izaten du, hostoak bertikalean eskegita izaten dituelako. Hidrofobia be bada beste ezaugarrietako bat: hostoek isurtzen duten eta nabaria izaten den usainaren sorburu den olioaren ondorioz, urak laban egiten du eukalipto azpiko lurzoruetan. Horrek, eurite eta sikate uneetan, muturreko egoerak sortzea ahalbidetzen du. Olio hori, gainera, animalientzat ere toxikoa da. Ikerketan frogatu zuten hori, eta anfibioetan atzeman zuten eragin kaltegarria.

Anfibioak dira gure basoetako biodibertsitate gaileraren iragarle nagusiak. Gainera, eukaliptoien landaketek hidrologian eta higaduran ere ondorioak izan ditzakete, sortzen duten orbelak eragin handia duelako erreketako komunitate biologikoan.

Aipatutako azterketan 30 aldagairi begirako datuak bildu ziren, eukaliptoek ingurumen-eragina zein neurtzeko. Emaitzek sistematikoki erakutsi zuten eukaliptoek ez dutela eragin positiborik.

Izaskun Ellakuriaga
Kazetaria